

نقش کشورهای حوزه خلیج فارس و تغییرات اقلیمی در وضعیت زیست محیطی اکوسیستم

خلیج فارس

جلوه سهرابی پور^{1*}؛ رضا ربیعی¹

¹ مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی هرمزگان

*مسئول مکاتبات: sohrabipour2@gmail.com

چکیده: تغییرات اقلیمی و گرمایش جهانی که عمدتاً ناشی از فعالیت‌های انسانی در نتیجه مصرف سوخت‌های فسیلی و دخالت‌های ناروا و مخرب در جنگل‌ها و منابع طبیعی است، علاوه بر اثرات مخرب آن بر روی خشکی‌ها، در محیط‌های دریایی و اقیانوسی نیز اثرات تخریبی شدیدی را در درازمدت گذاشته است و در آینده نیز بسیاری از موجودات این اکوسیستم‌ها را از بین خواهد برد. آب‌های عظیم اقیانوس‌ها و دریاها با توان تعدیلی خود تاکنون نقش به‌سزایی در کاهش اثرات گرمایش جهانی و افزایش گازهای گلخانه‌ای داشته‌اند، اما این نقش تعدیل‌کننده آن‌ها اثرات سوئی چون افزایش تدریجی دمای آب اقیانوس‌ها و اسیدی شدن این آب‌ها را به دنبال دارند، که این تغییرات اثرات چشمگیری بر تنوع و تراکم گونه‌های زیستی این اکوسیستم بزرگ می‌گذارند. اسیدی شدن اقیانوس‌ها به معنای کاهش میزان pH آب اقیانوس‌ها است که در طی دهه‌های اخیر شدت گرفته است که بروز این مشکل ناشی از جذب دی‌اکسید کربن توسط اقیانوس‌ها است. از آغاز انقلاب صنعتی میزان pH اقیانوس‌ها به میزان حدوداً $0/1$ واحد کاهش یافته است که نشان‌دهنده 30 درصد افزایش در میزان یونهای H^+ و کاهش قابل‌ملاحظه در دست‌یابی گونه‌های دریایی به یون کربنات است. پیش‌بینی در خصوص افزایش غلظت گازهای گلخانه‌ای که توسط پانل بین‌الدول تغییرات آب‌وهوایی جهان (IPCC) انجام شده نشان می‌دهد که تا سال 2100 میلادی دمای دریاها و اقیانوس‌ها تقریباً 4 درجه سانتی‌گراد افزایش یافته و میزان pH بین $0/3$ تا $0/5$ واحد کاهش خواهد یافت که به معنای افزایش 90 الی 150 درصدی در میزان یون‌های هیدروژن است. خلیج فارس به‌عنوان یک حوزه دریایی نیمه‌بسته با واقع شدن در طول و عرض‌های جغرافیای مناطق گرم و خشک زمین شرایط اکولوژیک سختی چون دما، شوری، تبخیر بالا و تابش‌های شدید و طولانی مدت خورشید را تحمل نموده، ضمن این‌که بارش‌های بسیار ضعیف و مواجهه با خشک‌سالی‌های متمادی در حوزه آبریز این اکوسیستم دریایی، تنش‌های شدید زیست‌محیطی آن را تشدید نموده است. به همین دلیل ضروری است که کشورهای حوزه خلیج فارس برنامه‌ریزی‌های اصولی را برای مقابله با اثرات تغییرات اقلیمی هماهنگ با سایر ارگان‌های بین‌المللی مربوطه انجام دهند تا از دامنه اثرات مخرب این بحران زیست‌محیطی در منطقه کاسته شود. این مقاله مروری دارد به چالش‌های فراروی کشورهای منطقه خلیج فارس و سیاست‌های آن‌ها در حوزه انرژی‌های فسیلی منطقه که یکی از مهم‌ترین عوامل افزایش گرمایش و گازهای گلخانه‌ای در سطح جهانی محسوب می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: گرمایش جهانی، تغییرات اقلیمی، انرژی و سوخت‌های فسیلی، گازهای گلخانه‌ای، اسیدی شدن دریاها، خلیج فارس